Oświadczenie złożone
przez senatora Wadima Tyszkiewicza
na 67. posiedzeniu Senatu
w dniu 27 października 2026 r.

Oświadczenie skierowane do ministra sprawiedliwości, prokuratora generalnego Waldemara Żurka

Szanowny Panie Ministrze!

Dziękuję za odpowiedź z dnia 16 października 2026 r. na moje oświadczenie z dnia 10 września 2026 r. Z przykrością stwierdzam jednak, że nie odnosi się ona do istoty problemu. Zamiast propozycji rozwiązań otrzymałem omówienie obowiązujących przepisów kodeksu karnego skarbowego, czyli dokładnie tego stanu prawnego, który jest źródłem luki.

Ministerstwo samo przyznaje, że skargą na przewlekłość objęte są tylko te postępowania, które „w drodze wyjątku" podlegają nadzorowi prokuratora, i wyłącznie za okres tego nadzoru. Jak wskazał rzecznik praw obywatelskich, powołując się na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 28 stycznia 2016 r. (I KZP 13/15), pierwsze 6 miesięcy dochodzenia prowadzonego przez organ finansowy pozostaje poza zakresem ustawy, a sprawy o wykroczenia skarbowe – co do zasady w całości. Tymczasem przewlekłość ocenia się w odniesieniu do całego postępowania.

Argument o hierarchicznym nadzorze w ramach Krajowej Administracji Skarbowej przemawia za moim postulatem, a nie przeciw niemu. Organ prowadzący postępowanie karne skarbowe należy do tej samej administracji, która od tej samej osoby dochodzi podatku, dlatego potrzebna jest niezależna kontrola sądu. Polecenia służbowe i odpowiedzialność dyscyplinarna to narzędzia zarządzania urzędem, a nie prawa obywatela. Strona nie może ich skutecznie uruchomić ani zaskarżyć i nie uzyska odpowiedniej sumy pieniężnej. Takich środków Europejski Trybunał Praw Człowieka nie uznaje za skuteczne, a to właśnie wyrok w sprawie Kudła przeciwko Polsce doprowadził do uchwalenia ustawy z 2004 r.

Odpowiedź całkowicie pomija też problem instrumentalnego wszczynania postępowań karnych skarbowych w celu zawieszenia biegu przedawnienia zobowiązań podatkowych (art. 70 §6 pkt 1 ordynacji podatkowej), którego kontrolę dopuścił Naczelny Sąd Administracyjny w uchwale z dnia 24 maja 2021 r. (I FPS 1/21). Ustawa uchylająca ten przepis została w czerwcu 2026 r. zawetowana, więc mechanizm nadal działa. Tym bardziej obywatel potrzebuje narzędzia przeciw postępowaniu toczącemu się latami wyłącznie na papierze.

Ze wszystkich tych względów zwracam się do Pana Ministra z następującymi pytaniami.

1. Czy ministerstwo dysponuje danymi o liczbie i czasie trwania postępowań w sprawach o przestępstwa i wykroczenia skarbowe prowadzonych przez organy finansowe bez nadzoru prokuratora oraz o liczbie postępowań umorzonych po zawieszeniu biegu przedawnienia zobowiązania podatkowego?

2. Z jakich konkretnie instrumentów może skorzystać sama strona w razie opieszałości organu finansowego i czy podlegają one kontroli sądu?

3. W jaki sposób obecny stan prawny realizuje wobec tych osób wymóg skutecznego środka z art. 13 w związku z art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności?

4. Czy ministerstwo, wspólnie z resortami finansów i gospodarki, rozważy przynajmniej rozwiązania częściowe, np. objęcie skargą całego okresu postępowania, prawo strony do wniosku o objęcie postępowania nadzorem prokuratora lub obowiązkowy nadzór prokuratora nad postępowaniami, które zawiesiły bieg przedawnienia?

Prawo do rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki nie może zależeć od tego, który urząd prowadzi postępowanie. Dlatego zamiast wyjaśnień, dlaczego zmiana nie jest możliwa, oczekuję propozycji, jak ją przeprowadzić, tak aby rzetelne i sprawne postępowanie było zagwarantowane także w sprawach prowadzonych przez organy skarbowe.

Z poważaniem
Wadim Tyszkiewicz
senator RP